

Juridiska fakultetsstyrelsen
Postdoktor Eduardo Gill-Pedro

Remiss: Promemorian Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i Sverige vid ett avtalslöst brexit

Ju2019/00097/L7

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av postdoktor Eduardo Gill-Pedro.

Övergripande synpunkter

Fakultetsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiv till de presenterade förslagen. Vidare anser fakultetsstyrelsen att förslagen stämmer väl överens med det som kommissionen har angett i sina beredskapsmeddelanden (COM [2018] 880 final och COM [2018] 890 final), och att förslagen är förenliga med de allmänna principer som kommissionen, i sina meddelanden, uppmanar medlemsstaterna att följa.

Det bör dock noteras att osäkerhet om fortsättning av studiestöd till brittiska studenter kan innebära allvarliga följder för enskilda studenter och för svenska lärosäten. Vidare har förslagens definition av ett 'avtalslöst brexit' formulerats alltför brett.

I promemorian presenteras fyra förslag. Nedan redovisas fakultetsstyrelsen synpunkter på den första förslaget. Fakultetsstyrelsen har ingen erinran mot utformning av de övriga tre förslagen som ges i betänkandet.

Ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd

Fakultetsstyrelsen anser att åtgärden är lämplig för att lösa den akuta situation som kommer att uppstå för de brittiska medborgarna vid ett avtalslöst utträde. Fakultetsstyrelsen anser också att åtgärden inte strider mot de allmänna principer för sådana åtgärder som fastställts av EU-kommissionen (i COM [2018] 880 final), i den mån att den är tillfällig, ensidig, och förenlig med övrig EU-rätt. Eftersom de brittiska medborgarna och deras familjer förlorar den uppehållsrätt de hade som EU-medborgare reproducerar åtgärden inte unionsmedlemskapets fördelar. Åtgärden kan anses "kompensera för förseningar som hade kunnat undvikas genom beredskapsåtgärder och insatser i god tid av de berörda parterna", och därmed strida mot den sista av kommissionens allmänna principer, men det var inte orimligt av de enskilda brittiska medborgarna att förvänta sig att den brittiska regeringen och EU skulle komma överens om ett avtal innan utträdet.

I frågan om de situationer i vilka förslaget skulle få betydelse är texten något vilseledande. Enligt promemorian (s. 16); ”Undantaget får betydelse endast om Förenade kungariket skulle lämna EU utan att någon överenskommelse om övergångsregler finns på plats”. Eftersom det kan finnas övergångsregler på plats som inte täcker medborgares rättigheter (till exempel, övergångsregler om lufttrafik eller immaterialrätt) är formuleringen enligt fakultetsstyrelsens mening alltför bred. Även om en sådan överenskommelse om övergångsregler skulle föreligga, skulle förslaget ändå vara relevant. Detta förhållande bör framgå tydligt.

Enligt promemorian innebär inte förslaget att den statusändring från EU-medborgare eller familjemedlem med uppehållsrätt till tredje land-medborgare som är tillfälligt undantagen från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd, en försämring av ”den enskildas rätt att ta del av t. ex. sjukvård, utbildning, socialförsäkringsförmåner, insats från socialtjänsten och arbetslöshetsersättning”. För att uppfylla målet att mildra de allvarligaste följderna av ett avtalslöst brexit, anser fakultetsstyrelsen att sådana rättigheter ska bevaras under övergångsperioden.

Å andra sidan, i promemorian föreslås att rätten till svenskt studiestöd ska begränsas vid ett avtalslöst brexit. Detta skulle innebära att de brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som nu bor i Sverige och som studerar inte kommer att garanteras fortsatt studiestöd under övergångsperioden. Enligt promemorian; ”Exakt i vilken utsträckning [sådant stöd kommer att begränsas] får dock avgöras i rättstillämpningen” (s. 17). Fakultetsstyrelsen anser att förslaget i denna del skulle medföra stor osäkerhet för brittiska studenter. Därför uppnås inte målet att mildra de allvarliga följderna som ett avtalslöst brexit skulle innebära för den enskilda. Osäkerhet om brittiska studenter kan fortsätta sina studier medför dessutom osäkerhet för de lärosäten i Sverige som har antagit sådana studenter.

Avslutande synpunkter

Trots de ovanstående synpunkterna anser fakultetsstyrelsen att betänkandets förslag kan läggas till grund för lagstiftning.

Enligt delegation

Eduardo Gill-Pedro